

การพัฒนาองค์ประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น

The Development of the Accumulated Knowledge for Repairing and Creating the Great Buddha Statues in Royal Attire for the Passing of Knowledge and Skills in Royal Goldsmithing to the Next Generations

พีระยศ แก้วปัญญา^{1*} ปิยะ กรกชจินตนาการ² ชีรวุฒิ บุญยโสภณ³ และวรพจน์ ศรีวงศ์ชล⁴

Peerayot Kaewpanya^{1*} Piya Korachotjintanakarn² Teerayut Boonyasophon³
And Worapoj Sriwongkol⁴

^{*1,2,3,4}สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาการสอนเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร 10800

^{*1,2,3,4}Technical Pedagogic Research and Development, Faculty of Industrial Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok 10800

Received : November 9, 2021 Revised : May 24, 2022 Accepted : May 24, 2022

บทคัดย่อ

การดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบเนื้อหาการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น มีระยะการดำเนินการ 2 ระยะ เริ่มจาก

ระยะที่ 1 กำหนดเนื้อหาการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้เป็นเอกสารการมีเนื้อหาทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ 2) การจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 3) การจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์ วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 4) การจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่อง

ระยะที่ 2 นำผลจากการดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เป็นเอกสาร ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการซ่อมงานศิลปกรรมหลวง จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมจากเอกสารจัดเก็บองค์ความรู้ ผลการประเมินเอกสาร

* พีระยศ แก้วปัญญา

E-mail : Pee2990@gmail.com

ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$) ด้านที่ 2) การจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีผลการประเมินเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$) ด้านที่ 3) การจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์วัสดุเทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่มีผลการประเมินความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.85$) ด้าน 4) ดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีผลประเมินความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$)

คำสำคัญ : การถ่ายทอดความรู้และทักษะ, งานศิลปกรรมหลวง, การจัดเก็บองค์ความรู้, งานช่างทองหลวง

Abstract

The development of the content from the accumulated knowledge for repairing and creating the Great Buddha statue in royal attire in order to pass knowledge and skills in royal goldsmithing to the next generations comprises of 2 phases of operation. Phase 1 started with determining the organization of the content from the accumulated knowledge for repairing and creating the Great Buddha statue in royal attire. The accumulation of knowledge was conducted in documentary form comprising of 4 parts of the

content including 1) the accumulation of knowledge on the jewelry's pattern design for repairing the Great Buddha statue in royal attire in case the original work exists 2) the accumulation of knowledge on the jewelry's pattern design for creating the Great Buddha statue in royal attire 3) the accumulation of knowledge on the process of analyzing materials and technical techniques for repairing the Great Buddha statue in royal attire and 4) the accumulation of knowledge on the jewelry creation for repairing and creating the Great Buddha statue in royal attire.

Phase 2 started with submitting the results of the accumulation of knowledge in documentary form to 7 experts in repairing the royal fine arts for evaluation with the evaluation results of the 4 parts consisting of 1) the evaluation results of the overall appropriateness on the accumulation of knowledge on jewelry's pattern design for repairing the Great Buddha statue in royal attire in case the original work exists were at the highest level ($\mu = 5.00$) 2) the evaluation results of the overall appropriateness on the accumulation of knowledge on jewelry's pattern design for creating the Great Buddha statue in royal attire were at the highest level ($\mu = 5.00$) 3) the evaluation results of the overall appropriateness on the accumulation of knowledge on the process of analyzing materials and technical techniques for repairing the Great Buddha statue in royal attire were at the highest level ($\mu = 4.85$) and 4) the evaluation results of the overall appropriateness on the accumulation of knowledge on the jewelry creation for repairing and creating the Great Buddha statue in royal attire were at the highest level ($\mu = 5.00$).

Keywords : Passing of Knowledge and Skills, Royal Fine Arts, Accumulation of Knowledge, Royal Goldsmithing

1. บทนำ

วัฒนธรรมถือเป็นมรดกทางปัญญาของชาติ ที่มีการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของคนในชาติในอดีต แสดงออกทางความคิด ความเชื่อ เป็นจารีตประเพณีให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม มีการถ่ายทอดความรู้ การรับและส่งต่อสืบทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น รูปแบบในวัฒนธรรมไทยมีการแสดงออกที่หลากหลาย สะท้อนออกมาเป็นประเพณี งานวรรณกรรม งานสถาปัตยกรรม อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม การแสดง การละเล่น เครื่องนันทนาการ รวมถึงงานศิลปกรรม เป็นต้น การที่ได้ศึกษางานศิลปกรรมไทย งานช่างศิลป์ไทย จึงเป็นการศึกษาข้อมูลจากมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอดีต เพื่อทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมและสภาพสังคมในอดีตที่เป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมปัจจุบัน สายันต์ ไพรชาญจิตร์ (2550) รูปแบบงานช่างศิลป์ไทย จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมประเภทนามธรรม (Intangible) ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจ ศิลปะเป็นส่วนประกอบที่เกิดขึ้นในมโนคติของคนไทย เพราะคนในสังคมไทยรับเอาศาสนาพุทธเข้ามาเป็นศาสนาประจำชาติ มีการสร้างถาวรวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนา กับงานพิธีการและงานพระราชพิธีที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม จึงมีรูปแบบการสร้างงานเพื่อตอบสนองต่อรูปแบบทางวัฒนธรรม จนเป็นแบบอย่างงานช่างศิลป์ไทย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบสนองการใช้สอยเป็นหลัก และมีสุนทรียภาพกำหนดคุณค่าความงามที่เป็นอุดมคติทางวัฒนธรรมในผลงาน งานช่างศิลป์มีผลงานที่แสดงถึงคุณค่าและเอกลักษณ์ ส่วนใหญ่สามารถพบได้ในสถานที่สำคัญที่เป็นศูนย์รวมของสังคม เช่นวัด พระราชวัง ผลงานศิลปกรรมที่มีในพระราชวัง จะเรียกว่างานศิลปกรรมหลวงคืองานศิลปกรรมที่จัดสร้างขึ้นมาโดยช่างหลวง คำว่าหลวงเป็นคำที่ใช้เรียกแทนสัญลักษณ์ของพระราชวัง เช่นคำว่า วังหลวง ช่างหลวง หรือช่างทองหลวง งานศิลปกรรมหลวง มีรูปแบบการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย มีการแสดงออกเป็น รูปธรรมผ่านทักษะฝีมือทางการช่าง เป็นผลงานศิลปะที่สะท้อนออกทางด้านความคิด คติความเชื่อมีรูปแบบ แบบแผนจารีตนิยมด้านการสร้างงานอย่างชัดเจน มีวัตถุประสงค์ในการจัดสร้างเพื่อประโยชน์การใช้สอยและใช้เป็นเครื่องตกแต่งในตัวบุคคลและในสถานที่ สามารถแยกประเภทเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) งานเครื่องราชอิสริยยศ เครื่องยศ 2) เครื่องราชูปโภค เครื่องใช้ 3) เครื่องพุทธบูชา เครื่องบูชา 4) เครื่องประกอบตกแต่ง เครื่องตกแต่งอาคาร

สถานที่ 5) เครื่องเบ็ดเตล็ด เมื่อผ่านระยะเวลาการจัดสร้างชิ้นงานมายาวนาน ย่อมเป็นธรรมดาที่ชิ้นงานจะมีการเสื่อมสภาพทรุดโทรมตามกฎแห่งธรรมชาติ ชิ้นงานต้องได้รับการดูแลรักษา และทำนุบำรุงให้มีสภาพใกล้เคียงชิ้นงานเดิมให้มากที่สุด จากมูลเหตุดังกล่าว การอนุรักษ์สืบทอดกระบวนการจัดสร้างชิ้นงานที่ขาดช่วงหายไปหลายสิบปี ทำให้กระบวนการจัดทำชิ้นงานต่างๆ เลือนหายไปจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ ขาดความกลมกลืนและสืบทอดองค์ความรู้ ทำให้การซ่อมและการจัดสร้างชิ้นงานศิลปกรรมหลวงประสบปัญหา ไม่สามารถสอบถามถึงวิธีการการสร้างชิ้นงานขึ้นมาได้ การศึกษาชิ้นงานศิลปกรรมหลวงที่คงอยู่ จึงเป็นรูปแบบการศึกษาแบบสวนกระแส หรือการศึกษาแบบย้อนกลับ (Retrospective Cohort Study, Historic Cohort Study) เป็นการศึกษาจากชิ้นงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ย้อนกลับไปจนถึงจุดเริ่มต้นของการทำชิ้นงานเพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ ออกมา Wiggins Grant and McTighe Jay (1998) โดยนำวิธีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาศิลปกรรมหลวงในวิธีการซ่อม สร้างงานศิลปกรรมหลวงในปัจจุบัน นำเอาความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล และความรู้ที่ชัดเจนที่อยู่ในตัวบุคคล ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานเกิดการสังเคราะห์ความรู้ นำมาทดลองใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ (Davenport and Prusak, 1998)

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานอยู่ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ช่างทองหลวง เคยได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ด้านการอนุรักษ์งานศิลปกรรมหลวงที่ประดิษฐานในพระบรมมหาราชวัง ได้ดำเนินงานซ่อม สร้างงานศิลปกรรมหลวง จึงเห็นว่าการจัดการเก็บองค์ความรู้ ต้องมีการพัฒนาการให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในการสร้างขั้นตอนและวิธีการจัดเก็บองค์ความรู้ ให้เป็นประโยชน์ต่อการซ่อมบำรุงรักษาอนุรักษ์ การสร้างชิ้นงานศิลปกรรมหลวง และผลงานศิลปกรรมไทยแขนงต่าง ๆ ให้มีสภาพของชิ้นงานให้คงตามรูปแบบจารีตแบบดั้งเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์งานช่างศิลป์ไทย หมายถึง การรักษาให้คงเดิม การอนุรักษ์ที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม คือ การรู้จักรักษาไว้มิให้สูญสิ้นไป หรือให้อยู่ในสภาพคงเดิม การอนุรักษ์โดยการจัดการศึกษา การสร้างนักศึกษาช่างสร้างช่างที่สามารถทำได้คุณค่าตามแบบของโบราณให้ได้ และสอดคล้องกับ พิสิฐ เจริญวงศ์ (2552) ได้กล่าวถึงการเก็บรักษาชิ้นงานช่างศิลป์ไทย ระบุว่า ทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นของเปราะบาง การจะซ่อม บูรณะ หรือ

สงวนรักษานั้น ต้องระวังไม่ให้เสียหายไปกว่าเดิมหรือทำชิ้นใหม่ ซึ่งกลับเป็นการทำลายคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม ดังนั้นการอนุรักษ์งานศิลปกรรมหลวงจึงจำเป็นต้องมีการจัดเก็บองค์ความรู้ เพื่อใช้ในการซ่อม อนุรักษ์ และสร้างผลงานศิลปกรรมหลวงขึ้นมาใหม่ โดยต้องเรียบเรียงความรู้จากการปฏิบัติงานในการซ่อมสร้างที่ผ่านมาเรียบเรียงเนื้อหาขั้นตอนและวิธีการเป็นเอกสาร รูปแบบการจัดเก็บองค์ความรู้ เริ่มจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จากการซ่อม สร้างงานศิลปกรรมหลวง เพื่อให้ได้ความรู้ชัดแจ้งเป็นความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาจากตัวบุคคลโดยผ่านวิธีการต่าง ๆ จากการศึกษาของ Patterson (1990) กล่าวว่า เทคนิคหรือวิธีที่ได้มาซึ่งองค์ความรู้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามสามารถที่จะอธิบาย และเข้าถึงความรู้นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ความรู้ที่ได้มานั้นไม่ได้มีความลึกซึ้งมากนัก ส่วนเทคนิคจากการสังเกตการณ์นั้นพบว่าวิธีการเข้าถึงความรู้โดยเทคนิคนี้ สามารถ อธิบายความรู้ได้อย่างชัดเจนเช่นกัน แต่เทคนิคจากการสังเกตการณ์นั้น อาจส่งผลให้เกิดความโน้มเอียงได้เนื่องจากมีเวลาเป็นตัวกำหนดและถูกจำกัดด้วยความเป็นส่วนตัว จนบ่อยครั้งที่ผู้เชี่ยวชาญไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้อย่างครอบคลุมทั้งหมด จากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนำมาเรียบเรียงข้อมูล สร้างขั้นตอนวิธีการจัดเก็บองค์ความรู้ สร้างเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพการทำงานในแต่ละขั้นตอน จัดทำเป็นเอกสาร และนำเอกสารที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อเป็นต้นแบบตัวอย่างในการจัดเก็บองค์ความรู้ในการซ่อมอนุรักษ์ และสร้างชิ้นงานศิลปกรรมหลวง ที่สร้างผลงานขึ้นมาใหม่ในอนาคต และเป็นตัวอย่างในการประยุกต์นำไปใช้งานศิลปกรรมไทยแขนงอื่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาองค์ประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่องการพัฒนาองค์ประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น มีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการงานการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ สามารถแบ่งเนื้อหาได้ 4 ด้านดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 ดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ มีลำดับขั้นตอนและวิธีการ 8 ขั้นตอนดังนี้

3.1.1 กำหนดคุณสมบัติผู้ออกแบบและกำหนดคุณสมบัติผู้ประเมินลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่อง ด้านภาระงาน ความรู้ ทักษะภาระหน้าที่ต่อหน้าที่ผู้ออกแบบลวดลายเครื่องประดับและผู้ประเมินผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ

3.1.2 ศึกษาองค์พระพุทธรูปที่จะดำเนินการซ่อมทำแบบสรุปรายงานสภาพลักษณะทั่วไปขององค์พระพุทธรูป จากนั้นศึกษาองค์พระพุทธรูปในยุคสมัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อศึกษารูปแบบทางศิลปกรรมจัดทำแบบสรุปงานเครื่องประดับที่จะดำเนินการซ่อมสร้างชิ้นงาน มาออกแบบและจัดสร้างชิ้นงานในกรณีที่มีชิ้นงานเดิมเดิมคงอยู่

3.1.3 ทำความสะอาดองค์พระพุทธรูปดำเนินการขัดล้างทำความสะอาดองค์พระพุทธรูปที่เนิ่นการจัดซ่อมเพื่อให้เห็นรายละเอียดองค์พระด้านโครงสร้างองค์พระพุทธรูปลักษณะ จุดที่ชำรุดเสียหาย สำรวจเครื่องประดับประกอบในองค์พระที่คงเหลืออยู่ ทำเอกสารแบบสรุปรายงานลักษณะสภาพทั่วไปองค์พระพุทธรูปและเอกสารแบบสรุปรายงานชิ้นงานเครื่องประดับที่หลงเหลืออยู่

3.1.4 ศึกษาแบบด้านศิลปกรรมพระพุทธรูปก่อนการซ่อม ด้านพุทธรูปลักษณะองค์พระพุทธรูป ประวัติการจัดสร้างองค์พระพุทธรูป รูปแบบด้านศิลปกรรมและเอกลักษณ์รูปแบบเชิงช่างที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกัน

3.1.5 เียบเคียงรูปแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปในยุคสมัยใกล้เคียงกัน เียบเคียงองค์พระพุทธรูปที่จัดสร้างขึ้นอยู่ในยุคสมัยเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบด้านศิลปกรรมและเอกลักษณ์รูปแบบเชิงช่างที่ใช้ในการจัดสร้างชิ้นงาน

3.1.6 ออกแบบลวดลายเครื่องประดับเทียบเคียงชิ้นเดิม โดยกำหนดชิ้นงานเครื่องประดับ ที่จะดำเนินการออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องขึ้นมาใหม่ เียบเคียงกับชิ้นงานเดิมที่ปรากฏและหลงเหลืออยู่ นำมาออกแบบลวดลายให้มีความกลมกลืนกับชิ้นงานเดิมที่หลงเหลืออยู่ ตามหลักความงามและหลักเกณฑ์การออกแบบลวดลายไทย

3.1.7 ส่งผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินตามเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้น ประเมินผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน หากไม่ผ่านนำผลงานการออกแบบลวดลาย

เครื่องประดับไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ประเมินผลงาน จนกว่าผลงานการออกแบบลวดลายจะผ่านการประเมิน

3.1.8 ได้ผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณีกรณีที่มีชิ้นงานเดิมคงอยู่ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

3.2 การจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่มีลำดับขั้นตอน 6 ขั้นตอนดังนี้

3.2.1 กำหนดคุณสมบัติผู้ออกแบบและกำหนดคุณสมบัติผู้ประเมินลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่อง ด้านภาระงาน ความรู้ ทักษะ ภาระหน้าที่ต่อหน้าที่ผู้ออกแบบลวดลายเครื่องประดับและผู้ประเมินผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ

3.2.2 ศึกษาคติความเชื่อรูปแบบด้านศิลปะพระพุทธรูปทรงเครื่อง โดยเปรียบเทียบคติความเชื่อในการสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะศิลปะพระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ศึกษาด้านรูปแบบงานศิลปกรรมด้านพุทธรูปลักษณะด้านโครงสร้างองค์พระ ด้านเทคนิคเชิงช่างสำหรับการทำชิ้นงาน และรูปแบบเครื่องประดับที่ประกอบประดับในองค์พระพุทธรูป

3.2.3 กำหนดชิ้นงานเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ตามรูปแบบด้านงานศิลปกรรมที่ดำเนินการจัดสร้างประกอบในองค์พระพุทธรูป ดำเนินงานออกแบบลวดลายเครื่องประดับ ที่ประกอบในองค์พระพุทธรูปตามหลักความงามด้านงานศิลปกรรมไทย

3.2.4 ออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูป โดยคำนึงหลักความงามของงานศิลปกรรมไทยด้านรูปทรง ด้านลวดลาย ด้านเทคนิคเชิงช่างในการนำไปสร้างเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

3.2.5 ส่งผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินตามเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้น ประเมินผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน หากไม่ผ่านนำผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับไปปรับปรุงแก้ไขผลงานตามคำแนะนำของผู้ประเมินจนกว่าผลงานการออกแบบลวดลายจะผ่านการประเมิน

3.2.6 ได้ผลงานการออกแบบลวดลายเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ที่ผ่านการประเมิน

3.3 การจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์วัสดุเทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่มีลำดับขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 กำหนดคุณสมบัติผู้วิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง กำหนดคุณสมบัติด้านภาระงาน ความรู้ ทักษะ ภาระหน้าที่ การวิเคราะห์การเลือกใช้วัสดุ และการนำเทคนิคเชิงช่าง ก่อนดำเนินการจัดสร้างชิ้นงาน เครื่องประดับพระพุทธรูปใหญ่

3.3.2 ศึกษาแบบลวดลายเครื่องประดับที่จะนำมาซ่อม สร้างชิ้นงาน มากำหนดการเลือกใช้วัสดุ เทคนิคเชิงช่างที่ใช้จัดทำชิ้นงาน

3.3.3 วิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างชิ้นงาน สำรององค์พระพุทธรูปที่ดำเนินการซ่อม จัดทำเอกสารแบบสำรวจรายการเครื่องประดับที่ปรากฏ ในองค์พระพุทธรูป นำข้อมูลวิเคราะห์วัสดุประเภทเดียวกันสำหรับซ่อม วิเคราะห์วัสดุทดแทนสำหรับซ่อม พระพุทธรูป เพื่อนำไปกำหนดเทคนิคเชิงช่างที่เหมาะสม กับการจัดสร้างชิ้นงานเครื่องประดับสำหรับการซ่อมบูรณะ ชิ้นงาน

3.3.4 วิเคราะห์เทคนิคเชิงช่าง เพื่อให้เหมาะสม การสร้างชิ้นงานตามงานออกแบบลวดลายเครื่องประดับ พระพุทธรูป ที่ดำเนินการซ่อมอนุรักษ์และสร้างชิ้นงาน เครื่องประดับ

3.3.5 ประเมินเอกสารการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม ผู้ประเมินนำผลการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินตามเกณฑ์ การประเมินที่สร้างขึ้น เพื่อตรวจสอบขั้นตอนการวิเคราะห์ วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน หากไม่ผ่านให้ผู้วิเคราะห์นำผลการประเมินไป ปรับปรุงแก้ไขการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างจนผ่านการ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3.6 ได้เอกสารการการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อการซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรง เครื่องใหญ่ ที่ผ่านการประเมิน

3.4 การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อมสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีลำดับขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 กำหนดคุณสมบัติผู้สร้างชิ้นงานกำหนด คุณสมบัติผู้ประเมินชิ้นงาน กำหนดด้านภาระงาน ความรู้ ทักษะ ภาระหน้าที่ผู้สร้างชิ้นงานและผู้ประเมินผลงาน เครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

3.4.2 ศึกษาแบบลวดลายเครื่องประดับ พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ทำความเข้าใจด้านรูปร่าง รูปทรงของลวดลายเครื่องประดับ ด้านมิติความลึกต้นของ ระบายผิวตัวลายในแต่ละชิ้นงาน

3.4.3 ศึกษาเอกสารการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิค เชิงช่าง ตามรูปแบบการสรุปการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิง

ช่างที่สร้างขึ้นเพื่อให้เข้าใจลำดับกระบวนการการทำงาน ชิ้นงานในแต่ละเทคนิค และการเลือกใช้วัสดุมาประกอบ ในสร้างชิ้นงานตามวัตถุ ประสงค์ การซ่อม สร้างชิ้นงานเครื่องประดับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

3.4.4 จัดทำชิ้นงานตามขั้นตอนเทคนิคเชิงช่าง ดำเนินการจัดทำชิ้นงานตามรายละเอียดขั้นตอนและ วิธีการทำงาน ให้เป็นตามแบบลวดลายเครื่องประดับ นำผลงานที่เสร็จในแต่ละขั้นตอนส่งให้ผู้ประเมิน

3.4.5 การประเมินชิ้นงานโดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินชิ้นงานที่แล้วเสร็จในแต่ละขั้นตอน มาตรวจสอบ คุณภาพตามเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้น โดยให้ ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน หากไม่ผ่าน นำผลงานไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ประเมิน จนกว่าผลงานจะผ่านการประเมิน จึงสามารถทำชิ้นงานใน ขั้นตอนต่อไปได้ จนครบทุกขั้นตอนการสร้างชิ้นงาน เครื่องประดับ

3.4.6 ผลงานเครื่องประดับพระพุทธรูปทรง เครื่องใหญ่ ที่ผ่านการประเมินให้ผ่านจากการตรวจสอบ คุณภาพชิ้นงานจากผู้เชี่ยวชาญ

3.5 ระยะที่ 2 การประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้ เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ โดยใช้ ประสพการณ์จากผู้เชี่ยวชาญงานศิลปกรรมหลวง

3.5.1 การดำเนินการประเมินการจัดเก็บ องค์ความรู้ ผู้วิจัยได้นัดหมายผู้เชี่ยวชาญเป็นรายกลุ่ม และรายบุคคลเพื่อนำแบบประเมินและเอกสารจัดเก็บ องค์ความรู้ทั้ง 4 ด้านให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเนื้อหาที่ได้ ดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เป็นเล่มเอกสารทั้ง 4 ด้าน ให้ประเมินความเหมาะสมของเอกสารจากองค์ประกอบ เนื้อหาการที่ได้ดำเนินการจัดเก็บ องค์ความรู้ มีรายละเอียดของเนื้อหาตามขั้นตอนและวิธีการ สามารถ นำไปเป็นตัวอย่างการจัดทำเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ เพื่อใช้ในการซ่อม สร้างผลงานศิลปกรรมหลวงหรืองาน ศิลปกรรมไทยแขนงอื่นๆได้หรือไม่ วิธีการประเมินให้ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานซ่อม สร้าง งานศิลปกรรมหลวง จำนวน 7 คน ประเมินรายละเอียด ตามขั้นตอนและวิธีการจัดการองค์ความรู้เพื่อซ่อมสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ที่สร้างขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม พร้อมทั้งให้คำแนะนำสิ่งที่ต้องปรับปรุง ในกรณีที่รายละเอียดตามขั้นตอนไม่เหมาะสม

3.5.2 การประเมินภาพรวมของเอกสารการจัดเก็บ องค์ความรู้เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินภาพรวมเอกสารการจัดเก็บ องค์ความรู้ ในเล่มเอกสารทั้ง 4 เล่ม ประเด็น

การประเมินภาพรวมการจัดเก็บเอกสารองค์ความรู้จะอยู่ตอนท้ายของข้อแบบประเมิน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นระดับความเหมาะสมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดระดับความเหมาะสมภาพรวมของเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อซ่อมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับ มากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับ มาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับ ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับ น้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับ น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ยประชากร

$$\mu = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{N}$$

โดยเทียบค่าเฉลี่ยจากเกณฑ์ของ Bast (1977 : 297) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์

4.50 – 5.00 ความเหมาะสมภาพรวมการจัดเก็บองค์ความรู้มากที่สุด
3.50 – 4.49 ความเหมาะสมภาพรวมการจัดเก็บองค์ความรู้มาก
2.50 – 3.49 ความเหมาะสมภาพรวมการจัดเก็บองค์ความรู้ปานกลาง
1.50 – 2.49 ความเหมาะสมภาพรวมการจัดเก็บองค์ความรู้น้อย
1.00 – 1.49 ความเหมาะสมภาพรวมการจัดเก็บองค์ความรู้น้อยที่สุด

4. ผลการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาองค์ประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น มีเนื้อหาการจัดเก็บองค์ความรู้ขั้นตอนวิธีการซ่อม สร้างชิ้นงาน ได้จัดทำเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ทั้งหมด 4 เล่ม ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การซ่อม สร้างงานศิลปกรรมหลวง ประเมินจากเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ มีผลจากการประเมินดังนี้

4.1 ผลการประเมินการจัดเก็บ องค์ ความรู้ การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ มีรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินดังนี้ 1) ออกแบบขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูป

ทรงเครื่องใหญ่ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ 2) การกำหนดคุณสมบัติผู้ออกแบบลวดลายและผู้ประเมินการออกแบบลวดลาย 3) การศึกษาพระพุทธรูปที่ดำเนินการซ่อม 4) การศึกษารูปแบบพระพุทธรูปทรงเครื่องยุคสมัยเดียวกัน 5) การออกแบบลวดลายเทียบเคียงชิ้นงานเดิม และ 6) การประเมินผลการออกแบบเครื่องประดับ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ การประเมินจากเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้โดย ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมทั้ง 6 องค์ประกอบ และประเด็นที่ 7) เอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ในภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ประเมินภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$)

4.2 ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้ การออกแบบลวดลายเครื่องประดับ เพื่อสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีรายละเอียดขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินดังนี้ 1) ออกแบบขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 2) การกำหนดคุณสมบัติผู้ออกแบบลวดลายและผู้ประเมินการออกแบบลวดลาย 3) การศึกษารูปแบบพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 4) การออกแบบลวดลายเครื่องประดับชิ้นงานพระมงกุฎ 5) การประเมินผลการออกแบบเครื่องประดับ ชิ้นงานพระมงกุฎ การประเมินจากเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ผลการประเมิน พบว่ามีความเหมาะสมทั้ง 5 องค์ประกอบ และประเด็นที่ 6) เอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ในภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ประเมินภาพรวมระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$)

4.3 ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้ การวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีรายละเอียดขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินดังนี้ 1) ออกแบบขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 2) การกำหนดคุณสมบัติผู้วิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างและผู้ประเมินการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง 3) การศึกษาชิ้นงานตามขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบชิ้นงานก่อนการดำเนินการซ่อมสร้าง 4) การวิเคราะห์วัสดุเพื่อซ่อม สร้างชิ้นงาน 5) การวิเคราะห์เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างชิ้นงาน และ 6) การประเมินผลการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง

เพื่อซ่อม สร้าง การประเมินเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมทั้ง 6 องค์ประกอบ และในประเด็นที่ 7) การจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญประเมินภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.85$)

4.4 ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีรายละเอียดขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินดังนี้ 1) การออกแบบขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 2) การกำหนดคุณสมบัติผู้สร้างชิ้นงานและผู้ประเมินชิ้นงาน 3) การศึกษารูปแบบลวดลายและการวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่าง 4) ขั้นตอนการสร้างชิ้นงานพระมงกุฎ และ 5) การประเมินผลการจัดสร้างชิ้นงานพระมงกุฎ จากการประเมินเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมทั้ง 5 องค์ประกอบ และในประเด็น 6) การจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญประเมินภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$)

5. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการดำเนินงานวิจัย สรุปผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาองค์ประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากกรุงสุโขทัย มีเนื้อหาการจัดเก็บองค์ความรู้ขั้นตอนวิธีการซ่อม สร้างชิ้นงานได้จัดทำเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ทั้งหมด 4 เล่ม ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การซ่อม สร้างงานศิลปกรรมหลวง ประเมินจากเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ จำนวน 7 ท่าน มีผลจากการประเมินดังนี้ ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อม พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ มีผลประเมินภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($= 5.00$) ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีผลประเมินภาพรวมระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 5.00$) ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม

สร้างพระพุทธรูปเครื่องใหญ่ มีผลประเมินภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.85$) ผลการประเมินการจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มีผลประเมินภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 5.00$)

6. อภิปรายผล

อภิปรายผลในประเด็นผลการพัฒนาองค์ประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากกรุงสุโขทัย

การดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ได้เอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ มีเนื้อหาขั้นตอนและวิธีการในการจัดเก็บองค์ความรู้ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อซ่อมพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ กรณีชิ้นงานเดิมคงอยู่ 2) ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้การออกแบบลวดลายเครื่องประดับเพื่อสร้าง พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 3) ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้การวิเคราะห์วัสดุ เทคนิคเชิงช่างเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ 4) ด้านการจัดเก็บองค์ความรู้การสร้างชิ้นงานเครื่องประดับเพื่อซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 7 คน ทำการประเมินความเหมาะสมในการจัดเก็บองค์ความรู้จากเอกสารทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินพบว่าขั้นตอนและวิธีการในด้านการจัดเก็บองค์ความรู้มีความเหมาะสม ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมการจัดทำเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งขั้นตอนวิธีการในการจัดเก็บองค์ความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการซ่อม สร้างชิ้นงานศิลปกรรมหลวง และชิ้นงานศิลปกรรมไทยแขนงอื่นๆ ได้ ผลจากการนำขั้นตอนวิธีการจัดเก็บองค์ความรู้ จะช่วยให้ชิ้นงานที่ผ่านการดำเนินการซ่อม สร้างมีความถูกต้องตามรูปแบบความงามด้านศิลปกรรมไทย และชิ้นงานที่ผ่านการซ่อม สร้างจะมีคุณภาพ เพราะมีขั้นตอนการกำหนดหน้าที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่บอกถึงภาระงาน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงานที่เป็นองค์ประกอบเกี่ยวข้องกับบุคคล มีขั้นตอนและวิธีการจัดเก็บองค์ความรู้จากการซ่อมอนุรักษ์พระพุทธรูปทรงเครื่องจากการทำงานจริง มีขั้นตอนวิธีการสร้างชิ้นงานเครื่องประดับประกอบในองค์พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ที่ผ่านการทำชิ้นงานจริง ส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้การซ่อม สร้างผลงาน

มีคุณภาพคือเกณฑ์การประเมิน และมีวิธีการประเมินตาม ขั้นตอนและวิธีการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การจัดเก็บองค์ความรู้ ในการซ่อมสร้างชิ้นงานศิลปกรรมหลวงยังมีความสำคัญ ต่อการเป็นคลังองค์ความรู้การซ่อมสร้างในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกพร ฉิมพลี(2555) ได้ ศึกษาการรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน หัตถกรรมเครื่องจักรสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมาการวิจัยได้รวบรวมและจัดระบบต่าง ๆ ด้วยการวิเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีด้านการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสาน มี องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่บรรพบุรุษ สร้างสรรค์และถ่ายทอดสืบต่อกันมา กระบวนการจัดการ ความรู้ เป็นการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบด้วย การกำหนดความรู้ที่เกี่ยวข้อง การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ การจัดเก็บ ความรู้ในตัวบุคคลและการถ่ายทอดความรู้ และเงื่อนไขใน การจัดการความรู้ มีเงื่อนไขที่สำคัญได้แก่ ความรู้ด้าน การจัดการความรู้ วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ และโครงสร้าง พื้นฐาน จากองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ประการนั้นนำมาสู่ การพัฒนาตนเองของกลุ่มได้อย่างเหมาะสม และ สอดคล้องกับงานวิทยานิพนธ์ของสามารถ เทียงพูนวงศ์ (2557) ที่ได้ศึกษาการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมที่ มีอยู่ในชุมชนกรณีศึกษา : วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการความรู้ ทาง ศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน พบว่า ด้านความรู้ที่มีอยู่ ในชุมชนวัดใหญ่อินทารามมีประวัติความเป็นมาอันเก่าแก่ และยาวนานมีศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสถาปัตยกรรม เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ด้านการกำหนดเนื้อหาของความรู้ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งล้วน เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้านการจัดทำ สารบัญและหรือเก็บรวบรวมข้อมูลมีการจัดเก็บรวบรวม ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน สะดวก และง่ายในการใช้งาน มีการสร้างความรู้ สามารถเข้าใจง่าย โดยผ่านการจัดกิจกรรมประเพณีที่ชุมชนวัดใหญ่อินทาราม

7. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาองค์ ประกอบการจัดเก็บ องค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวง จากรุ่นสู่รุ่น มีวัตถุประสงค์นำข้อมูลจากการดำเนินการ ซ่อมอนุรักษ์ และสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ มา เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจัดทำขั้นตอนและวิธีการด้านเนื้อหา ในการจัดเก็บองค์ความรู้ มาสร้างแบบประเมินให้

ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการซ่อมสร้างงาน ศิลปกรรมหลวงประเมินความเหมาะสมในเนื้อหา และ ประเมินภาพรวมที่เป็นเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

7.1 ควรนำผลจากการประเมินการพัฒนาองค์ประกอบ การจัดเก็บองค์ความรู้สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูป ทรงเครื่องใหญ่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะของกลุ่ม งานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น ไปปรับปรุงเนื้อหาขั้นตอน และวิธีการการจัดเก็บองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ชิ้นงาน ศิลปกรรมหลวง ชิ้นงานศิลปกรรมไทยแขนงอื่นๆ ให้ เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบทางด้านความงาม ตาม หลักการการสร้างผลงานศิลปกรรมไทย เพื่อที่จะได้ข้อมูล ที่เป็นรูปเล่มเอกสารการจัดเก็บองค์ความรู้งานศิลปกรรม หลวง งานศิลปกรรมไทยแขนงอื่นๆ ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษา และการซ่อมอนุรักษ์งาน ศิลปกรรมแขนงอื่น ๆ ต่อไป

7.2 ควรนำขั้นตอนวิธีการจากการจัดเก็บองค์ความรู้ สำหรับซ่อม สร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่เพื่อถ่ายทอด ความรู้และทักษะของกลุ่มงานช่างทองหลวงจากรุ่นสู่รุ่น ไปประยุกต์ใช้ดำเนินการซ่อมอนุรักษ์ และสร้างชิ้นงาน ศิลปกรรมหลวง หรือชิ้นงานศิลปกรรมไทยในแขนงอื่น เพื่อคุณภาพผลงานที่ได้ดำเนินการตามขั้นตอน จะมี คุณภาพของผลงานหลังจากการดำเนินงานซ่อม สร้าง ผลงาน จากการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ว่ามีคุณภาพ ผลงานสูงขึ้นหรือไม่

8. เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ฉิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักรสาน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัด นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิสิฐ เจริญวงศ์. (2552). รวบรวมบทความเกี่ยวกับ “การ จัดการทรัพยากรวัฒนธรรม” บทความ แนวคิด ประสบการณ์ด้านการจัดการ ทรัพยากรวัฒนธรรมสากล ตีพิมพ์ในคอลัมน์ “ศิลปะ-วัฒนธรรม” ของหนังสือ “อาทิตย์” รายสัปดาห์ ระหว่างเดือนมกราคม 2536 ถึง มกราคม 2539. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

สามารถ เทียงพูนวงศ์. (2557). **การจัดการความรู้ทาง
ศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนกรณีศึกษา:
วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา.

สายันต์ ไพเราะญจิตร. (2550). **จัดการทรัพยากรทาง
โบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่
3).** กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือโบราณคดี
ชุมชน.

Davenport, Thomas, H. and Prusak, Laurence.
(1998). **Working Knowledge : How
rganiza- tions Manage What They
Know.** Massachusetts : Harvard
Business School Press.

Patterson, C. A. **Cognitive Feedback as a Tool
for Knowledge Acguisition: Naval
ostgraduate Wiggins Grant and McTighe
Jay. (1998). Understanding by
design.** Prentice Hall, Inc.

Wiggins, G, & McTghe, J. (1998). **Understanding
by design.** Hoboken, New Jersey :
Prentice Hall.